

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2024 m. vasario–gegužės mėn.

1. CIVILINIO PROCESO TEISĖ

Dėl žyminio mokesčio mokėjimo už atskiruosius skundus dėl atskirų procesinio pobūdžio klausimų nemokumo bylose

Lietuvos apeliacinio teismo (toliau – ir LApT) teisėjų kolegija pažymėjo, kad, siekiant užtikrinti nemokumo procesų efektyvumą ir apriboti nepagrįstus atskiruosius skundus, žyminis mokestis už atskiruosius skundus bankroto ar restruktūrizavimo bylose pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 80 straipsnio 2 dalį mokamas už pirmosios instancijos teismo išspręstus atskirus procesinio pobūdžio klausimus, nes jie tiesiogiai susiję su nemokumo (tiek bankroto, tiek restruktūrizavimo) proceso efektyvumu ir trukme bei yra sudedamoji nemokumo proceso dalis.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-164-567/2024](#)

Dėl nutarties, kuria ne tik pasinaikinta ankstesnė nutartis, bet ir atmestas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, skundžiamumo

LApT nurodė, kad CPK nenumatyta galimybė skųsti teismo nutartį, kuria pirmosios instancijos teismas, vadovaudamasis CPK 334 straipsnio 2 dalies 1 punktu, sutikdamas su atskiruoju skundu, pasinaudoja teise pats pasinaikinti pirmiau priimtą nutartį. Tačiau šioje byloje pirmosios instancijos teismas nutartimi ne tik pasinaikino ankstesnę nutartį, kuria buvo pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, bet ir atmetė ieškovo prašymą taikyti

tokias priemones. Atsižvelgdamas į tai, LApT išaiškino, kad šiuo atveju pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria ne tik pasinaikinta ankstesnė nutartis, kuria pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, bet ir iš naujo išspręstas klausimas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, gali būti skundžiama aukštesnės instancijos teismui bendra tvarka.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. kovo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-134-330/2024](#)

Dėl realios turto vertės nustatymo

Varžytynėse gauta turto kaina yra realus įvykęs faktas, o ekspertizės akte, nepaisant to, kad toks dokumentas parengtas kvalifikuoto eksperto, yra pateikiama sąlyginė išvada, padaryta remiantis statistiniais duomenimis, prielaidomis ir tikimybėmis.

Taigi, visais atvejais turto pardavimo iš varžytynių CPK tvarka kaina, jeigu nenustatyti varžytynių tvarkos pažeidimai, laikoma realia turto rinkos kaina ir turto vertinimo aktai jos paneigti negali.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [2-319-467/2024](#)

Dėl ieškinio trūkumų instituto taikymo

Nors ieškovui tenka pareiga ieškinyje nurodyti atsakovą ir kitus asmenis, su kurių teisėmis ir pareigomis susijusi byla, taip pat nurodyti šių asmenų procesines padėtis, duomenis apie juos (CPK 111 straipsnio 2 dalies 2 punktą), tam tikri neesminiai trūkumai, nesudarantys kliūčių tolesnei proceso eigai, neturėtų būti pagrindas pernelyg formaliai

taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą, taip suvaržant asmens teisę kreiptis į teismą. Pavyzdžiui, jeigu iš teismui pateikto ieškinio turinio nėra akivaizdu, kad ieškinyje turi būti nurodomi ir tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, tokių asmenų nenurodymas negali būti laikomas ieškinio trūkumu, sudarančiu pagrindą taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad ir pats teismas gali asmenį įtraukti į bylą kaip trečiąjį asmenį, nepareiškiantį savarankiškų reikalavimų.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-254-553/2024](#)

2. UŽSIENIO TEISMŲ SPRENDIMŲ PRIPAŽINIMAS IR LEIDIMAS VYKDYTI

Dėl Egipto notaro išduoto santuokos nutraukimo liudijimo pripažinimo

Pareiškėja prašė pripažinti negaliojančiu santuokos nutraukimo įrašą, motyvuodama tuo, kad ji nebuvo tinkamai informuota apie šio klausimo nagrinėjimą Egipto Arabų Respublikoje ir neturėjo galimybės dalyvauti santuokos nutraukimo procese.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad CPK 809 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog asmuo kreipiasi su prašymu pripažinti negaliojančiu būtent civilinės būklės akto įrašą. Kadangi šis įrašas atliekamas remiantis užsienio teismo sprendimu, įrašo negaliojimas yra tiesiogiai susijęs su užsienio teismo sprendimo pripažinimu Lietuvos Respublikos teritorijoje ir yra civilinės būklės akto įrašo

(ne)galiojimo sąlyga. Nustačius, kad užsienio teismo sprendimas negali būti pripažintas Lietuvos teritorijoje, civilinės būklės akto įrašas panaikinamas.

Kadangi nėra sudarytos tarptautinės Lietuvos ir Egipto sutarties, užsienio valstybės notaro išduoto santuokos nutraukimo liudijimo nepripažinimo klausimas sprendžiamas pagal CPK 810 straipsnio 1 dalį.

CPK 810 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintas nepripažinimo pagrindas yra glaudžiai susijęs su teise į teisingą bylos nagrinėjimą ir realiomis asmens galimybėmis gintis nuo jam pareikšto reikalavimo. Teisė į teisingą ir sąžiningą procesą įtvirtinta ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnyje. Nors Egipto Arabų Respublika nėra Konvencijos dalyvė, tačiau Lietuva, kaip šios Konvencijos dalyvė, įsipareigojo jos teritorijoje užtikrinti šioje Konvencijoje įtvirtintas fundamentalias teises į teisingą bylos nagrinėjimą ir sąžiningą teismo procesą garantijas, įskaitant ir sprendžiant užsienio valstybių, kurios nėra Konvencijos dalyvės, teismų ar atitinkamų institucijų sprendimų (aktų) pripažinimo klausimus.

Teisėjų kolegija, nenustačiusi, kad pareiškėja buvo tinkamai informuota apie santuokos nutraukimo klausimo nagrinėjimą Egipte ir kad jai buvo sudarytos tinkamos sąlygos gintis nuo jai pareikšto reikalavimo, konstatavo, kad santuokos nutraukimo procese Egipte buvo pažeista viena iš pagrindinių pareiškėjos teisių į teisingą ir sąžiningą procesą – teisė būti išklausytai. Todėl užsienio kompetentingos institucijos sprendimo pagrindu padarytas

civilinės būklės akto (santuokos nutraukimo) įrašas pripažintas negaliojančiu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2T-7-407/2024](#)

Dėl sprendimo, kuriame nustatyta tautybė, pripažinimo ir vykdymo

Pareiškėja prašė pripažinti ir leisti vykdyti sprendimą, kuriame nustatytas juridinę reikšmę turintis faktas, kad pareiškėjos prosenelė yra lietuvių tautybės.

LApT atkreipė dėmesį į kasacinio teismo išaiškinimą, kad užsienio teismo sprendimu nustatytas juridinis faktas (asmens tautybė) nepriskirtinas byloms, kurių nagrinėjimo tvarka imperatyviai nustatyta ir išskirtinai priskirta tik Lietuvos teismams. Tautybės nustatymo klausimas priskirtinas asmens ryšiui ir savęs sutapatinimui su lietuvių tauta. Be to, dvišalėje sutartyje ar CPK tokios bylos nėra priskirtos išimtinai Lietuvos teismų kompetencijai. Atsižvelgdamas į tai, LApT pripažino ir leido vykdyti užsienio teismo sprendimą, kuriame nustatyta, kad pareiškėjos prosenelė yra lietuvių tautybės.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2T-30-912/2024](#)

3. TARPTAUTINIS CIVILINIS PROCESAS

Dėl užsienio valstybių piliečių ieškinio bankrutavusiai bendrovei ir jos valdymo organams

Aptariamoje byloje ieškovai (Italijos Respublikos ir Ispanijos Karalystės piliečiai) pareiškė ieškinį Lietuvoje

registruotai bankrutuojančiai bendrovei ir jos valdymo organams (Lenkijos Respublikos piliečiams) dėl padarytos žalos, teigdami, kad žala atsirado dėl bankrutuojančios bendrovės (turėjusios išduotą elektroninių pinigų įstaigos licenciją) ir jos valdymo organų bendrų neteisėtų veiksmų, nes bendrovės veikla buvo organizuojama nesilaikant Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo ir kitų teisės aktų, ieškovų pervestos bendrovės klientams lėšos buvo pasisavintos, o jas pasisavinusių asmenų nėra galimybės nustatyti dėl atsakovų netinkamo veiklos organizavimo. Apygardos teismas ieškovų ieškinį atsisakė priimti kaip neteisingą Lietuvos Respublikos teismams ir kaip nenagrinėtiną teisme civilinio proceso tvarka, motyvuodamas tuo, kad ieškovų reikalavimo bankrutuojančiai bendrovei klausimas pirmiausia turi būti sprendžiamas bendrovės nemokumo procese.

LApT, nesutikdamas su tokia apygardos teismo išvada, pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju ieškinys pareikštas ne tik bankrutuojančiai bendrovei, bet ir solidariai su ja fiziniams asmenims, bendrovės valdymo organų nariams, įrodinėjant visų jų veiksmų neteisėtumą ir bendrumą, nukreiptą į žalos apeliants padarymą. Taigi, pagal pareikšto ieškinio dalyką ir pagrindą bylos nagrinėjimo dalyką sudarys ne tik bankrutuojančios bendrovės, bet ir fizinių asmenų veiksmų teisinis vertinimas civilinės deliktinės atsakomybės kontekste, sprendžiant dėl sąlygų visų jų bendrai civilinei atsakomybei kilti buvimo. Tuo atveju, jei būtų konstatuota, kad byloje nustatytos aplinkybės sudaro pagrindą taikyti civilinę

atsakomybę daugiau nei vienam atsakovui – bendrovei, bendrovės vadovui, valdybos nariams, teismas turėtų įvertinti, kokia atsakomybė (solidarioji ar dalinė) taikytina jiems kaip bendraskoliams. Nei specialiaame Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme (toliau – JANĮ), nei kituose teisės aktuose nėra numatyta galimybė bankroto byloje išspręsti fizinių asmenų atsakomybės klausimų. Todėl apeliantai, kreipdamiesi tiesiogiai į teismą su ieškiniu, nepažeidė kreipimosi į teismą dėl savo teisių gynimo prielaidų ir sąlygų.

Dėl taikytino teisės akto LApT pažymėjo, kad ieškovo reikalavimas atlyginti turtinę žalą nėra kylantis iš bankroto bylos ar glaudžiai su ja susijęs. Todėl šioje situacijoje netaikoma Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta išimtis, o taikomos bendros Reglamente „Briuselis Ia“ nustatytos jurisdikcijos taisyklės.

Įvertinus, kad ginčas kilo dėl žalos, patirtos bendrovei ir jos valdymo organų nariams pažeidus teisės aktus, atlyginimo, faktinės aplinkybės, siejamos su bankrutuojančios įmonės įsteigimu Lietuvoje, Lietuvos banko licencijos gavimu, Lietuvos Respublikos teisės aktų, kuriais reglamentuojamos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės ir atitinkamos finansų institucijų pareigos, pažeidimu, LApT nustatė, kad įrodinėjami atsakovų neteisėti veiksmai, lėmę žalos atsiradimą, buvo atlikti Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, konstatuota, kad pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 7 straipsnio 2 punkte nustatytą specialiąją jurisdikcijos taisyklę ginčas patenka į Lietuvos Respublikos teismų jurisdikciją.

*Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 30 d. nutartis
civilinėje byloje Nr. [e2-300-464/2024](#)*

4. CIVILINĖ TEISĖ

Dėl notaro neteisėtų veiksmų, kaip sąlygos taikyti civilinę atsakomybę, egzistavimo

Teisėjų kolegija pabrėžė, kad teisės aktai ir teismų praktikos precedentai neįpareigoja notaro atlikti papildomų veiksmų (pvz., rinkti įrodymus savo iniciatyva arba reikalauti, kad tokius įrodymus pateiktų sandorio šalys), siekiant įsitikinti, jog šalys tinkamai viena su kita atsiskaitė pagal sudaromą sandorį. Vien aplinkybė, kad notaras patvirtino šalių sudarytą pirkimo–pardavimo sutartį jų nurodytais pagrindais ir sąlygomis, įsitikinęs tikrąja šalių valia, nors jam buvo pateikti tikrovės neatitinkantys duomenys apie šalių tarpusavio atsiskaitymą (byloje nėra įrodymų, kad notarui buvo žinoma aplinkybė, jog asmenys sudarytoje pirkimo–pardavimo sutartyje nurodė tikrovės neatitinkančią informaciją apie atsiskaitymą už perleidžiamą turtą), nagrinėjamos bylos kontekste negali būti vertinama kaip notaro neteisėtų veiksmų atlikimas.

*Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 6 d. nutartis
civilinėje byloje Nr. [e2A-32-330/2024](#)*

Dėl pagrindinio skolininko likvidavimo įtakos garantijos galiojimui

Šioje byloje kreditorius, be kita ko, teigė, kad sprendimo dėl bendrovės pabaigos priėmimas ir įsiteisėjimas gali

panaikinti jam galimybę priteisti garantijos išmoką iš garanto davėjo ir skolą iš laiduotojo.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad garantija, kaip ir laidavimas, yra akcesorinė pagrindinės prievolės užtikrinimo priemonė, todėl šios akcesorinės prievolės galiojimui taikytini su laidavimo galiojimu susiję Lietuvos teismų praktikos išaiškinimai. LApT pažymėjo, kad pagal teismų praktiką laidavimo prievolė galioja, kai reikalavimas laiduotojui pareiškiamas prieš pagrindinio skolininko likvidavimą ir išregistravimą iš Juridinių asmenų registro (toliau – JAR). Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, analogiška praktika taikoma ir dėl garantijos galiojimo bei kreditoriaus teisės kreiptis į garanto davėją dėl garantijos išmokėjimo iki pagrindinio skolininko likvidavimo ir jo išregistravimo iš JAR. Kreditorius kreipėsi į teismą dėl teisminės gynybos, kai pagrindinio skolininko prievolė dar nebuvo pasibaigusi, ir papildomai nurodė, kad pagal teismų praktiką bylose, kuriose sprendžiamas klausimas dėl garantijos priteisimo, teismai neatmetė ieškinių tuo pagrindu, kad pagrindinis skolininkas (juridinis asmuo) bylos nagrinėjimo metu ar net iki ieškinių priėmimo buvo išregistruotas iš JAR. Taigi, nurodytose bylose nekilo ginčas, kad garantija kreditoriui negalėtų būti priteista iš garantijos davėjo tuo pagrindu, jog pagrindinis skolininkas buvo išregistruotas iš JAR. LApT atkreipė dėmesį į tai, kad aptariamam atveju kreditorius teisinius ginčus dėl skolos ir dėl garantijos priteisimo inicijavo, nepasibaigus pagrindinės skolininkės prievolei grąžinti kreditą, t. y. iki skolininkės veiklos pabaigos ir jos išregistravimo iš JAR, todėl kreditoriaus argumentas, kad pagrindinės skolininkės

išregistravimas iš JAR gali užkirsti kelią jam priteisti skolą ir gauti garantijos išmoką, yra nepagrįstas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [2A-145-567/2024](#)

Dėl juridinio asmens valdymo organų (vadovų) civilinės atsakomybės už įmonei padarytą žalą

Teisėjų kolegija pakartojo praktiką, kad, sprendžiant bylas dėl skirtingais laikotarpiais įmonei vadovavusių asmenų atsakomybės, būtina nustatyti visas civilinės atsakomybės sąlygas kiekvienam vadovui ir tik tuo atveju, kai visus juos sieja bendri (tęstiniai) neteisėti veiksmai, sukėlę atitinkamus padarinius – žalos padarymą, ir (ar) kai padarytos žalos negalima išskirti iš bendros žalos masės, t. y. kai negalima nustatyti, kuri žalos dalis priskirtina kiekvienam iš jų, taikytina solidarioji visų bendrovės vadovų civilinė atsakomybė.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. kovo 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-103-516/2024](#)

Dėl elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo mokesčio

Aptariamoje byloje buvo sprendžiamas klausimas, ar Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – EEĮ) 47 straipsnio 3 dalies redakcija, kuri galiojo nuo 2021 m. liepos 15 d. iki 2023 m. birželio 1 d. ir kurioje buvo numatyta, jog buitiniai vartotojai turi teisę vienašališkai neatlygintinai nutraukti elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartį arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartį su

nepriklausomu tiekėju ir turi teisę neatlygintinai pakeisti nepriklausomą tiekėją, yra tapati šiuo metu galiojančiai EEJ 47 straipsnio 3 dalies nuostatai, tiesiogiai įtvirtinančiai draudimą minėtose sutartyse nustatyti tiekėjo keitimo mokesčius ir (ar) netesybas, kurie būtų taikomi už vienašališką elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarties arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutarties nutraukimą.

LApT nurodė, kad nors 2021 m. birželio 30 d. įstatymo pakeitimu nebuvo *expressis verbis* (tiesiogiai) nustatyta, jog elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartyse arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartyse draudžiama numatyti sutarties nutraukimo, tiekėjo keitimo mokesčius ir (ar) netesybas, kurie būtų taikomi šioje dalyje nurodytiems vartotojams už vienašališką minėtų sutarčių nutraukimą. Tačiau šiuo įstatymu įtvirtinus nuostatą, kad buitiniai vartotojai, labai mažos įmonės ir mažos įmonės turi teisę vienašališkai neatlygintinai nutraukti elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartį arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartį su nepriklausomu tiekėju ir turi teisę neatlygintinai pakeisti nepriklausomą tiekėją, į įstatymą buvo perkeltos Direktyvos (ES) 2019/944 12 straipsnio 2 dalies nuostatos ir siekiama tų pačių tikslų, o būtent – sudaryti sąlygas nutraukti elektros energijos pirkimo–pardavimo bei elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartis nepatiriant jokių su sutarčių nutraukimu susijusių nuostolių (baudų, mokesčių).

Teisėjų kolegija išaiškino, kad jeigu elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarties, sudarytos nuo 2021 m. liepos 15 d., nutraukimo mokestis ir buvo numatytas šalių sudarytoje sutartyje, jis, vadovaujantis sisteminiu Direktyvos (ES) 2019/944 12 straipsnio 2 dalies, 2 straipsnio 1 dalies 17, 16 punktų ir EEJ 47 straipsnio 3 dalies aiškinimu, negalėjo būti taikomas nutraukiant tokią sutartį.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. balandžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-205-407/2024](#)

Dėl kredito unijos paskolų komiteto ir jų narių civilinės atsakomybės

Kredito unijos paskolų komitetas yra privalomas organas, dalyvaujantis priimant sprendimus dėl paskolų pertvarkymo, ir būtent jam tenka pirminė pareiga atlikti visapusišką skolininko įvertinimą. Nors galutinį sprendimą dėl paskolų suteikimo priima kredito unijos valdyba, tačiau paskolų komiteto teigiamas sprendimas dėl konkrečios paskolos suteikimo yra būtinoji sąlyga sudaryti paskolos sutartį. Paskolų komiteto nariai, savarankiškai įvertinę paskolos pertvarkymo paraišką dokumentus, turi teisę kredito unijos valdybai siūlyti pritarti paskolos suteikimui, atidėti prašymo nagrinėjimą, kol bus pašalinti trūkumai, ar siūlyti nepritarti paskolos suteikimui. Kredito unijos valdyba negali priimti sprendimo suteikti paskolą, jei tam nepritaria paskolų komitetas, išskyrus tam tikras išimtis. Taigi, paskolų komiteto narys turi pareigą visapusiškai įvertinti skolininko mokumą, pajamas, turtą bei kitus galinčius nulemti paskolos grąžinimą veiksnius, tarp jų ir verslo plano pagrįstumą bei jo įgyvendinimo galimybes,

taip pat numatyti galimus paskolos grąžinimo būdus. Be to, kredito unijos paskolų komitetas yra organas, kuris turi pareigą prižiūrėti paskolų administravimą.

Kredito unijos paskolų komiteto nariai nėra kredito unijos valdymo organo nariai ir jiems atsakomybė nėra taikoma tuo pačiu pagrindu kaip ir kredito unijos vadovams. Civilinė atsakomybė kredito unijos vadovams (stebėtojų tarybos nariams, valdybos nariams, administracijos vadovui, vidaus audito tarnybos vadovui, paskolų komiteto pirmininkui ir revizijos komiteto pirmininkui) kyla CK 2.87 straipsnio 7 dalies pagrindu, o kredito unijos paskolų komiteto nariui – CK 6.246 straipsnio 1 dalies pagrindu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-204-934/2024](#)

Dėl preliminariojoje sutartyje numatytų netesybų (baudos) priteisimo

Aptariamoje byloje nustatyta, kad šalys pagrindinės pirkimo–pardavimo sutarties nesudarė nustatytu terminu dėl objektyvios, nuo šalių valios nepriklausios priežasties, t. y. dėl teismo procese pritaikyto turto arešto. Atsakovė apie iškeltą bylą ir pritaikytas laikinąsias apsaugos priemones buvo informuota, tačiau, jau galiojant turto areštui, priėmė avanso dalį iš ieškovės ir neinformavo jos apie pritaikytą turto areštą.

LApT padarė išvadą, kad nustatytos aplinkybės (t. y. tai, kad atsakovė neatskleidė reikšmingos informacijos apie ketinamo sudaryti sandorio objektu esantį turtą) sudaro pagrindą pripažinti atsakovės

nesąžiningą elgesį ikisutartiniuose santykiuose. Atsakovė, žinodama apie iškeltą ginčą dėl jos norimo parduoti turto ir apie pritaikytus turtui (sodybai) laikinus apribojimus, kurie paneigia galimybę preliminariniojoje sutartyje nustatytomis sąlygomis ir terminais sudaryti pagrindinę pirkimo–pardavimo sutartį su ieškove, neatskleidė laiku šio fakto ieškovei ir taip sąmoningai didino savo įsiskolinimą ieškovei. Taigi, egzistuoja pagrindas priteisti ieškovei iš atsakovės preliminariniojoje sutartyje numatytą baudą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-264-370/2024](#)

5. PACIENTŲ SVEIKATAI PADARYTOS ŽALOS ATLYGINIMAS

Dėl neturtinės žalos apskaičiavimo būdo žalos paciento sveikatai atlyginimo byloje

LApT nurodė, kad neturtinės žalos apskaičiavimo būdas – lyginant Lietuvos teismuose skirtingais laikotarpiais išnagrinėtose bylose, kuriose buvo sprendžiama dėl gydymo įstaigų pacientams padarytos žalos, priteistas neturtinės žalos sumas, remiantis ne konkrečia priteista pinigų suma, tačiau perskaičiuojant šias sumas pagal žalos priteisimo metu galiojusius minimalaus mėnesinio atlyginimo dydžius, – yra protingas ir pagrįstas. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad toks kriterijus objektyviai atspindi priteistos neturtinės žalos kompensacijos ekonominę vertę žalos priteisimo metu, taip pat leidžia atsižvelgti į priteistos žalos atlyginimo santykį su bendra valstybės ekonomine padėtimi skirtingais laikotarpiais, nes ekonominiai rodikliai

daro įtaką pinigų vertei. Be to, nurodė, kad, kintant valstybės ekonominio gyvenimo rodikliams, istoriniai duomenys apie teismų ankstesniais laikotarpiais priteistas neturtinės žalos piniginių kompensacijų sumas negali būti vertinami kaip aktualūs.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-52-910/2024](#)

6. NEMOKUMO TEISĖ

Dėl baudos už dokumentų neperdavimą skyrimo vadovui teisinių pagrindų

LApT akcentavo, kad įrodyti baudos skyrimo pagrindą (dokumentų neperdavimą, t. y. kokie konkretūs dokumentai liko neperduoti, kokią reikšmę ir svarbą šie dokumentai turi bankroto procesui) tenka dėl baudos taikymo besikreipiančiam asmeniui – nemokumo administratoriui.

Skiriant baudą už dokumentų neperdavimą, aktualu, ar bendrovės vadovas apskritai turi bendrovės dokumentus (turtą, informaciją), tačiau dėl nepateisinamų priešasčių jų neperduoda nemokumo administratoriui. Nustačius, kad bendrovės vadovas dokumentų neturi, baudos skyrimas bus betikslis, kadangi, nepriklausomai nuo baudos dydžio, dokumentai niekada nebus perduoti. Taigi, tais atvejais, kai bendrovės vadovas neturi bendrovės dokumentų (jie prarasti ar sunaikinti) ir (ar) akivaizdžiai nebendradarbiauja su nemokumo administratoriumi, ir (ar) realiai neketina šių dokumentų perduoti, svarstytinas klausimas, ar nėra siekiama nuslėpti tikrąją bendrovės

būklę, ar bendrovės vadovas nesielgia nesąžiningai ir aplaidžiai, todėl tokiais atvejais yra pagrindas svarstyti dėl sankcijos – apribojimo eiti juridinio asmens vadovo pareigas – skyrimo.

LApT atkreipė dėmesį ir į tai, kad baudos už dokumentų neperdavimą paskyrimas neatima teisės bankroto administratoriui bankrutuojančios bendrovės teises ginti kitais įstatyme nustatytais būdais, pavyzdžiui, reikalaujant taikyti civilinę atsakomybę ir prašant iš bendrovės vadovo priteisti patirtą žalą.

Aptariamam atveju LApT padarė išvadą, kad nemokumo administratorius neįrodė prašymo skirti baudą faktinio pagrindo, t. y. neįrodė, kokie konkretūs dokumentai liko neperduoti, kokią reikšmę ir svarbą šie dokumentai turi bankroto procesui. Abstraktūs nemokumo administratoriaus teiginiai, kad dėl galimai neperduotų (nenurodytų) dokumentų neįmanoma nustatyti bendrovės debitorių, patikrinti kreditorių finansinių reikalavimų pagrįstumo, laikytini deklaratyviais ir nepagrindžiančiais baudos taikymo pagrindų.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-2-407/2024](#)

Dėl laikino nuosavybės teisės apribojimo panaikinimo bankroto byloje

LApT pakartojo savo praktiką, kad bankroto byla nagrinėjantis teismas turi teisę panaikinti baudžiamojo proceso tvarka pritaikytus laikinus nuosavybės teisių suvaržymus juridinio asmens, kurio nemokumo byla nagrinėjama, turtui, jei tokie suvaržymai pritaikyti išimtinai

tik civiliniams ieškiniams, o ne galimam turto konfiskavimui užtikrinti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. balandžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-255-407/2024](#)

Dėl bankroto proceso ne teismo tvarka pradėjimo

LApT pažymėjo, kad vien pretenzijos pateikimas savaime neužkerta kelio pradėti įmonei bankroto procesą ne teismo tvarka, kadangi tai nelaikoma tarp šalių kilusiu ginču JANĮ 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto taikymo prasme.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-338-934/2024](#)

Dėl kreditoriaus teisinio suinteresuotumo nemokumo byloje

Bankroto byla yra vientisa, todėl bylos dėl kreditorių finansinių reikalavimų tvirtinimo; tyčinio bankroto; ar kreditorių susirinkimų nutarimų yra neatsiejamos bankroto bylos dalys. Todėl kreditoriai šiose bylose (kurios, nors ir turi atskirą bylos numerį, tačiau turi tapatų procesinį bylos numerį, tiesiogiai nurodantį vedamo civilinio proceso priklausomumą nuo kito civilinio proceso) neprivalo įrodinėti savo teisinio suinteresuotumo. Kreditorius, kurio finansinis reikalavimas patvirtintas bankroto byloje, yra bankroto byloje dalyvaujantis asmuo, turintis trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, procesines teises, taigi, ir teisę teikti atskirąjį skundą ar kitus procesinius dokumentus bankroto byloje. Įgyvendinant nemokumo proceso veiksmingumo principą,

JANĮ nustatytas tik specialus subjektų, turinčių teisę inicijuoti patį procesą, ratas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-355-407/2024](#)

Dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo nemokumo byloje

Bylinėjimosi išlaidų kontekste svarbu nustatyti, ar, sprendžiant bankroto procese kilusį ginčą, egzistuoja aiškus priešingas suinteresuotumas; ar kreditoriaus patiriamos bylinėjimosi išlaidos skirtos siekti bankroto proceso tikslų – iš bankrutuojančios įmonės turto kuo operatyviau ir kuo daugiau tenkinti kreditorių patvirtintų finansinių reikalavimų.

Kitas svarbus aspektas, sprendžiant klausimą dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo bankroto procese, yra tas, kad kuo mažesnį finansinį reikalavimą turi kreditorius, tuo jis natūraliai mažiau finansiškai suinteresuotas būti aktyvus bankroto proceso dalyvis ir dėl to rizikuoti patirti bylinėjimosi išlaidas (papildomas išlaidas). Taigi, kuo kreditoriaus turimo finansinio reikalavimo ir patiriamų bylinėjimosi išlaidų bankroto procese santykinis dydis yra didesnis, tuo didesnė tikimybė, kad kreditorius bylinėjasi dėl kitų su bankroto proceso tikslu nesusijusių tikslų. Todėl, sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo, svarbu CPK teisės normas taikyti ne mechaniškai, o atsižvelgti į bendrą bankroto proceso tikslą, į teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principus, į tai, ar išspręstas ginčas tiesiogiai modifikuoja kreditoriaus teises ir pareigas, kylančias iš jo materialaus reikalavimo.

Bankroto procese gali dalyvauti neribotas skaičius kreditorių, todėl teisingumo ir protingumo principų neatitiktų toks teisinis reglamentavimas ir tokia teismų praktika, jeigu kiekvienam be išimties procesinį dokumentą teikiančiam kreditoriui būtų priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, netgi atsižvelgiant į tai, kurį procesinį rezultatą kreditorius palaiko. Taip būtų sudaroma ne tik terpė piktnaudžiauti bankroto procesu per bylinėjimosi išlaidų atlyginimo institutą, bet ir visos bylinėjimosi išlaidos, priteistos iš priešingą poziciją palaikančio asmens, gali tapti ypač sudėtinga finansine našta. Atitinkamai, potencialiai priteistinos didelės bylinėjimosi išlaidos gali tapti nesikreipimo į teismą priežastimi, tuomet teisė į teismą bus tik teorinė ir iliuzinė.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 27 d. papildoma nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-355-407/2024](#)

Dėl administravimo išlaidų dydžio nustatymo parduodant įkeistą turtą bankroto procese

Šiuo metu galiojančiame teisiniame reglamentavime ne tik įtvirtinta kreditorių susirinkimo pareiga nustatyti konkrečią administravimo išlaidoms apmokėti skirtą sumą, bet ir detalizuota, kaip turi būti vykdomas atsiskaitymas, pardavus ar perdavus įkeistą turtą.

LApT pažymėjo, kad, pardavus hipotekos kreditoriui Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos įkeistą bendrovės žemės sklypą, iš gautos sumos visų pirma turi būti atskaitytos išlaidos, susijusios konkrečiai su įkeisto žemės sklypo administravimu (JANĮ 98 straipsnio 1 dalies 1 punktas),

kitos bankroto proceso administravimo išlaidos (tarp jų ir savavališkos pastato (sandėlio) statybos padarinių pašalinimo išlaidos) turi būti dengiamos proporcingai įkeisto ir neįkeisto turto vertei, neviršijant 15 proc. parduoto žemės sklypo vertės dydžio (JANĮ 98 straipsnio 2 dalis). Pažymėtina, kad konkrečią sumą nustato kreditorių susirinkimas, o į bankroto proceso administravimo išlaidų dalį, kurią turi pareigą padengti ir hipotekos kreditorius, patenka tiek bankroto proceso administravimo išlaidų dalis (JANĮ 73 straipsnio 2 dalis, 98 straipsnio 1 dalies 2 punktas), tiek kintamo atlygio už bankroto proceso administravimo rezultatus dalis (JANĮ 73 straipsnio 4 dalis, 98 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-385-910/2024](#)

Dėl šešių mėnesių termino ginčyti sandorius nemokumo procese teisinio aiškinimo

JANĮ 64 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytas šešių mėnesių terminas įmonės sandoriams peržiūrėti. Šioje įstatymo normoje nenustatyti sutrumpinti ieškinio senaties terminai reikalavimams dėl įmonei padarytos žalos pareikšti.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-275-516/2024](#)

Dėl dominuojančio kreditoriaus teisės nepritarti restruktūrizavimo plano projektui

Aplinkybė, kad nutarimo priėmimą nulemia dominuojantis vienas kreditorius, net kai kiti likę kreditoriai nepritaria

tokiam nutarimui, savaime nereiškia įstatyme nustatytos kreditorių susirinkimo nutarimo priėmimo tvarkos nesilaikymo. JANĮ nuostatų sisteminė analizė taip pat nesudaro pagrindo nuspręsti, kad kreditorius turi pareigą argumentuoti savo nepritariamą restruktūrizavimo plano projektui.

Tuo atveju, kai parengtam restruktūrizavimo plano projektui nepitaria įstatyme nustatyta kreditorių dauguma, nesant procedūrinių kreditorių susirinkimo tvarkos (kreditorių susirinkimo šaukimo tvarkos, kreditorių dalyvavimo, nustatytos susirinkimo darbotvarkės klausimų nagrinėjimo, balsavimo ir nutarimų priėmimo tvarkos) pažeidimų, galėjusių lemti neteisėtų nutarimų priėmimą ar jų prieštaravimą imperatyviems teisės aktų reikalavimams, CK 1.5 straipsnyje įtvirtintiems principams, ar akivaizdaus imperatyvių įstatymų nuostatų pažeidimo, negalimas tokio kreditorių susirinkimo nutarimo panaikinimas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-417-577/2024](#)

Dėl sąvokos „restruktūrizavimo plano paveikiamų kreditorių“ teisinio aiškinimo

Restruktūrizavimo plano nepaveikiamais kreditoriais galėtų būti laikomi tokie restruktūrizuojamos įmonės kreditoriai, kurių finansiniai reikalavimai būtų nepradelsti viso restruktūrizavimo proceso laikotarpiu (pvz., ilgalaikių ir tinkamai bei laiku vykdomų sutarčių atveju), tačiau tokių atvejų gali ir nebūti. Nagrinėjamu atveju LAPT konstatavo, kad restruktūrizavimo planas turi įtakos visų įmonės

kreditorių teisėms ir pareigoms, o ne tik tiems kreditoriams, kurie suteikė įmonei pagalbą.

Taigi, byloje nustatyta, kad visi įmonės kreditoriai pripažintini restruktūrizavimo plano paveikiamais kreditoriais, galinčiais spręsti dėl pritarimo restruktūrizavimo plano projektui. Priešingu atveju, t. y. laikant, kad dėl pritarimo restruktūrizavimo plano projektui galėtų balsuoti tik pagalbos susitarimą su įmone sudarę kreditoriai, būtų sudarytos sąlygos piktnaudžiauti restruktūrizavimo procesu, sudarant susitarimus su susijusiais kreditoriais ir patvirtinant bet kokio turinio restruktūrizavimo planą arba iš viso nesudarant pagalbos susitarimų, siekiant, jog dėl pritarimo restruktūrizavimo planui nebalsuotų nė vienas kreditorius.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-419-567/2024](#)

7. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Dėl tiekėjo teisinio suinteresuotumo viešųjų pirkimų bylose

LApT nurodė, kad tiekėjui, užėmusiam trečią ar žemesnę vietą pasiūlymų eilėje, teisinis suinteresuotumas pripažįstamas tuo atveju, jei jis kvestionuoja visų prieš jį esančių, o ne tik pirmos vietos tiekėjų pasiūlymų vertinimą, nebent jis įrodytų kitaip.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-134-934/2024](#)

Dėl pirkimo sąlygų ginčijimo vėlesnėje viešojo pirkimo stadijoje

LApT, apibendrinamas kasacinio teismo praktiką, išskyrė tokią taisyklių dėl pirkimo sąlygų ginčijimo vėlesnėje viešojo pirkimo stadijoje struktūrą: pirma, pirkimo sąlygos turi būti ginčijamos tada, kai jos paskelbtos, tačiau ne vėlesnėse viešųjų pirkimų stadijose; antra, vėlesnėse viešųjų pirkimų stadijose pirkimų sąlygų teisėtumas gali būti keliamas tik tada, kai konstatuojamas viešojo intereso poreikis arba yra akivaizdus jų turinio niekinis pobūdis; trečia, vėlesnėse viešųjų pirkimų stadijose teismai gali įvertinti, ar perkančioji organizacija dalyviams tinkamai pritaikė pirkimo sąlygas, bet ne tai, ar pirkimo sąlygos yra teisėtos.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-167-933/2024](#)

8. NETEISĖTAS VAIKO IŠVEŽIMAS (LAIKYMAS) UŽSIENYJE

Dėl 1980 m. Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų 12 straipsnyje nurodyto vienerių metų termino

Vienerių metų terminas yra aktualus sprendžiant klausimą dėl vaiko grąžinimo, kai pateiktas pareiškėjo prašymas grąžinti vaiką, bet ne tuomet, kai sprendžiamas klausimas dėl proceso atnaujinimo. Aplinkybė, kad nepilnametis vaikas jau ilgiau kaip metai gyvena Lietuvoje ir jau prisitaikė prie naujos aplinkos, privalo egzistuoti priimant teismo procesinį sprendimą dėl vaiko grąžinimo arba negrąžinimo.

Priešingu atveju, visada siekiant išvengti teismo procesinio sprendimo grąžinti vaiką į jo buvimo valstybės vietą, būtų galima laukti, kol praeis vieneri metai, ir tuomet prašyti atnaujinti procesą dėl neva naujai paaiškėjusios aplinkybės. Tai paneigtų Hagos konvencijos tikslus.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-327-912/2024](#)

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojama nuotrauka iš Artūro Jendovickio archyvo.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (0 70) 663 685
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2024 m.